

Hørings svar fra MED-udvalget i Dagtilbuddet Firkløveret vedr. første behandling af strukturændringsforslagene

Hørings svaret er udarbejdet på baggrund af kommentarer til strukturændringsforslagene fra A- og B-siden og drøftelse af strukturændringsforslagene på MED-udvalgsmøde den 28.11.2016 og færdiggjort den 2.1.2017.

I hørings svaret fra Dagtilbuddet Firkløverets MED-udvalg har vi behandlet strukturændringsforslagene ud fra befolkningsprognosen fra COWI for Varde Kommune, visionsstrategien for dagtilbudsområdet i Varde Kommune, Varde Kommunes projekt God start samt Grethe Kragh Müller og Charlotte Ringsmoses undersøgelse fra 2015 af pædagogisk kvalitet i små og store daginstitutioner.

Grundlæggende anbefalinger

Vi har følgende grundlæggende anbefalinger til forhold, som bør vægtes medtaget ind i beslutningen om strukturen på dagtilbudsområdet:

- **Bevar den eksisterende struktur på områderne i videst muligt omfang**
- **Bevar bæredygtige afdelinger**
- **Bevar en erkendelse af, at Varde Kommune omfatter et særligt stort geografisk område**

Børnetal som grundlag for strukturændringsforslagene

I indledningen til strukturændringsforslagene står det beskrevet, at baggrunden for igangsætningen af drøftelsen af strukturændringerne skyldes det faldende børnetal i Varde Kommune. Ifølge tal fra COWI er fødselstallet i Varde Kommune stigende hvert år frem til 2027 (Tabel 3, side 13, i undersøgelsen fra COWI):

- Børnetallet for de 0-2 årige er i 2016 på 1.448 og stiger til 1.593 i 2028 (en stigning på 10%)
- Børnetallet for de 3-5 årige er i 2016 på 1.603 og stiger til 1.670 i 2028 (en stigning på 4,2%)

Det undrer os derfor, at "et faldende børnetal" ligger til grund for strukturændringsforslagene på dagtilbudsområdet. Konkret i forhold til Børnehaven Svalehuset, som i forslag 3 foreslås lukket, så er børnetallet for de 3-5 årige i Janderup på 43 i 2016 og stigende til 50 i 2017. Børnetallet forbliver stabilt i en årrække med et lille fald til 47 børn i 2018. Børnehaven Svalehuset er bæredygtig med et stabilt børnetal og med forholdsvis nye fysiske rammer og gode udfoldelsesmuligheder for børnene. Bygningen er fra 2002 og er sammenbygget med Aktivitetshuset, hvilket giver mulighed for brug af hallen til pædagogiske aktiviteter og bevægelseslege. Samtidig ligger Børnehaven Svalehuset i NATUREN med direkte adgang til mangfoldige naturoplevelser. Den pædagogiske praksis har været i kontinuerlig udvikling, og vi tilbyder hver dag en høj kvalitet af kerneopgaven.

Fagfaglig ledelse

Personalet oplever, at fagfaglig ledelse har stor betydning for kvaliteten af udviklingen af kerneopgaven. Det er vigtigt, at dagtilbudslederen har ansættelseskompetencen og ved, hvad der kendetegner kvalitet i det pædagogiske arbejde. Det er en helt særlig opgave at varetage ansvaret for børns trivsel, læring og chancelighed, og derfor er det vigtigt, at dagtilbudslederen refererer og har en stemme direkte ind i forvaltningen med det formål at opnå den højeste kvalitet og udvikling for kerneopgaven. Det kræver en helt særlig viden i forhold til at skabe udviklingsstøttende kontakt og fortsat videreudvikle denne viden. Denne viden om børn i 0-6 års alderen har pædagoger, og den er fagspecifik.

Det bliver vanskeligt at sikre udvikling på dagtilbudsområdet, hvis der ikke er en direkte linje ind i forvaltningen. Refererer dagtilbuddet til ledelsen på en skole, bliver dagtilbuddet en minoritet og i værste fald en appendiks ind i skolen og kan resultere i faldende kvalitet. Vores bekymring er i forhold til etablering af børnebyer, hvor mangel på fagfaglig ledelse kan opstå i forhold til overvejelser om fælles ledelse af skole og børnehave. Kerneopgaven på skole- og dagtilbudsområdet er forskellig og funderet i to forskellige lovgivninger – skolen med fokus på indlæring, og dagtilbudsområdet med fokus på læring gennem leg.

Dagtilbudslederen vil i denne model ikke have en sparringspartner med samme funktion, hvilket også har stor betydning for udviklingen af praksis på alle niveauer i dagtilbuddet. Varde Kommune har i projekt God start lænet sig op af pejlemærkerne fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud. Et af disse pejlemærker er **professionelt og tydeligt lederskab på alle niveauer**. Helt konkret peger Task Force på udviklingen af nye ledelsesstrukturer på dagtilbudsområdet. Det fremgår, at det væsentligste mål med ændringerne i ledelsesniveauerne for kommunerne har været *”en styrket faglig/pædagogisk ledelse, styrket ledelse gennem ny fordeling af ledelsesopgaverne, mere effektiv ressourceudnyttelse samt styrkelse af strategisk ledelse”*. Målet har blandt andet været at sikre, *”at den pædagogiske kerneopgave bliver varetaget mere kvalificeret”* (Fremtidens Dagtilbud – Pejlemærker fra Task Force om Fremtidens Dagtilbud, s. 26-29).

Vi oplever, at det har stor betydning, at dagtilbudslederen har fagfaglig viden, ligesom det er en gevinst med faglig viden både indenfor specialområdet og det almene område indenfor dagtilbuddet. Det har betydning i forhold til det visionære udviklingsarbejde og sparring med daglige ledere samt det pædagogiske personale.

Tid til ledelse

Vi ser det som meget problematisk, at tildelingen af timer til ledelse på dagtilbudslederniveau er ulige fordelt. Der tildeles 27,75 timer til ledelse, hvis børnetallet er indtil 200, og 37 timer til ledelse, hvis børnetallet er over 200. Det giver ulige forhold, idet de selvejende institutioner har et børnetal på henholdsvis 87, 107 og 111 børn, ligesom område Øst, Midt og Vest har et børnetal på henholdsvis 339, 360 og 350. Det betyder, at en dagtilbudsleder i et dagtilbud på 87 børn har 27,75 timer til ledelse, samtidig med at en dagtilbudsleder i et dagtilbud på 360 børn har 37 timer til ledelse. Forskellen på ledelsesopgaven og den tildelte ledelsestid er urealistisk og giver meget ulige vilkår for ledelse.

Samtidig vil en stor spredning mellem afdelinger eller udvidelse til store områder have betydning for dagtilbudslederens anvendelse af tid til kørsel. Vi anbefaler derfor, at områderne maksimalt består af 5 afdelinger. Derved vil dagtilbudslederen også have mulighed for personligt fremmøde hver uge i de enkelte afdelinger, hvilket vil understøtte tydelig ledelse på dagtilbudslederniveau.

Rammen på 10 timer til daglig ledelse af afdelingerne giver ikke en tilstrækkelig ledelsesressource, og samtidig er souschef funktionen reduceret med 1 time (fra 5 timer til 4 timer pr. uge). Fordelingen af ledelsestimer i afdelingerne indenfor dagtilbudsområdet varetages af dagtilbudslederen i området, og det

har været nødvendigt at omkontere normeringstimer til ledelsestid for at skabe mere realistiske vilkår for ledelsesopgaven for den daglige leder. Denne omkontering betyder naturligvis færre timer til børnetid. Normeringen i forhold til børnetid vil naturligvis medvirke til kvaliteten på kerneopgaven – herunder arbejdet med inklusion og chancelighed.

Større områder på dagtilbudsområdet vil betyde, at dagtilbudslederen kan være nødt til at overgive nogle opgaver til de daglige ledere. Også på den baggrund er det urealistisk at sætte en ramme på 10 timer til daglig ledelse.

Sprogets betydning for chancelighed

Vi undrer os over forslaget om nedlæggelsen af Taleboblen, da der på hele 0-6 års området er fokus på betydningen af barnets sprogudvikling – både i forhold til trivsel, læring og chancelighed. I visionsstrategien for dagtilbudsområdet i Varde Kommune fremgår det, at byrådet har *”sat høje ambitioner for Varde Kommunes dagtilbud og understreget vigtigheden af fokus på trivsel, læring og chancelighed for alle børn”* (Per Rask Jensen, Formand for Udvalget for Børn og Undervisning).

Mangfoldighed som en styrke

Varde Kommune har i Vision 2030 ønsket at tiltrække flere borgere i kommunen ud fra brandet *”Vi i NATUREN”*. Det giver derfor også mening at tilbyde borgere i kommunen en mangfoldighed i typer af dagtilbud – herunder særligt børnehaver i Naturen. Vi undrer os over, at strukturændringsforslagene i høj grad afspejler en tilførsel af børn i Varde midtby i forbindelse med justeringer eller lukninger af børnehaver i lokalsamfund omkring Varde by. I forslag 3 foreslås Børnehaven Svalehuset i Janderup lukket, og det giver på ingen måde mening – hverken ud fra det eksisterende og kommende børnetal eller ud fra ovennævnte betragtning af mangfoldige typer af børnehaver som en styrke for eksisterende og kommende borgere i Varde Kommune.

En opdeling af land og by vil ikke afspejle det fællesskab, som Vision 2030 Vi i Naturen kan bidrage med for hele Varde Kommune. I beskrivelsen af visionsstrategien for dagtilbudsområdet indgår mangfoldige læringsmiljøer også. Konkret står det beskrevet, at visionen for alle børn i Varde Kommunes dagtilbud er, at de *”Lærer mere - Alle børn lærer så meget, de kan i et mangfoldigt, udfordrende og kreativt læringsmiljø, som inddrager både den lokale natur og kultur”* (Visionsstrategi for dagtilbudsområdet, s. 3).

Varde Kommune skal være en attraktiv tilflytterkommune, og det kan mangfoldige typer af børnehaver, både i Varde midtby og i lokalsamfundene (i Naturen), være med til at sikre og udvikle.

Kvalitet i dagtilbud

I Varde Kommunes visionsstrategi for dagtilbudsområdet lægges der vægt på betydningen af kvaliteten i dagtilbuddene – *”Et godt dagtilbud varer hele livet – men skabes i dagligdagen”*.

I forhold til strukturændringsforslagene udvides flere børnehaver i Varde midtby til børnehaver til store institutioner med 80-110 børn. Vi stiller spørgsmålstegn ved, om børnehaver med så mange børn giver den bedste kvalitet.

Grethe Kragh Müller og Charlotte Ringmose har forsket i pædagogisk kvalitet i store og små daginstitutioner. Jf. deres rapport *”Pædagogisk kvalitet i store og små daginstitutioner – en rapport om børns trivsel, læring og udvikling i store og små daginstitutioner”* fra 2015 peger de på, at store

daginstitutioner påvirker det enkelte barns voksenkontakt. Når børns kontakt med voksne bliver mindre, vil det forringe børnenes trivsel og udviklings- og læringsmuligheder, fordi relationen mellem barnet og den voksne har betydning for udviklingen af børnenes kompetencer i sprog, sociale færdigheder, selvudvikling, emotionsregulering, opmærksomhedsstyring, mentalisering, viden om verden m.m. Konklusionen på forskningen viser blandt andet, at der er en række udfordringer i store daginstitutioner i forhold til at udvikle pædagogisk kvalitet og dermed give børnene gode muligheder for trivsel, læring og udvikling. Derfor anbefaler Grethe Kragh Müller og Charlotte Ringmose ikke, at kommunerne opretter store daginstitutioner med op til 100 børn eller mere (Kragh Müller og Ringmose 2015, s. 123). Endvidere viser undersøgelsen, *”at den pædagogiske kvalitet i den konkrete dagligdag er højere i små daginstitutioner end i store. Dette gælder i forhold til de tre centrale områder: Fysiske rammer, relationer samt leg og aktiviteter, hvor forskning viser, at der er en sammenhæng mellem kvaliteten i disse tre forhold og børnenes læring og udvikling. Det gælder også i forhold til følgende seks områder: Mulighed for selvudvikling, social og følelsesmæssig udvikling, mulighed for at udvikle evne til fokuseret opmærksomhed, viden om omverdenen, sprog og børnenes muligheder for indflydelse”* (Kragh Müller og Ringmose 2015, s. 125).

Vi kan være bekymrede for, at børnene vil få et mindre areal til fysisk udfoldelse ved de afdelinger, som har behov for tilbygning i forhold til udvidelse af børnehaverne – fx Børnehaven Smørhullet og Børnehaven Østervang i Varde. Fysisk udfoldelsesmuligheder er med til at styrke børnenes trivsel, læring og chancelighed. I forhold til Børnehaven Østervang er der allerede for ca. 12 år siden lavet en tilbygning og dermed reduceret i grundarealet. Vi gør samtidig opmærksom på, at kælderarealet ikke vil kunne anvendes til grupperum.

Generelt undrer vi os over, hvordan dyre investeringer i tilbygninger kan give mening i forhold til, at der samtidig kommer til at stå tomme bygninger efter lukning af afdelinger udenfor Varde midtby.

Solsikkens personale ønsker et fortsat samarbejde med almenområdet, fordi det giver mulighed for gensidig inspiration i forhold til løsning af kerneopgaven, ligesom det giver mulighed for at højne kvaliteten af inklusionsarbejdet. Dette perspektiv understøttes af MED-udvalget. Dagtilbuddet Firkløveret har investeret i fælles bålhus til brug for både børn i specialbørnehaven Solsikken og Børnehaven Smørhullet. Det kan have en betydning, at disse afdelinger stadig er i samme område efter en strukturændring. Samarbejdet mellem specialbørnehave og almenbørnehave giver børnene i specialbørnehaven mulighed for at spejle sig i andre børn end børn med handicap.

Strukturændringers levetid

Varde Kommune gennemførte strukturændringer på dagtilbudsområdet primo 2012, hvor der blev indført områder med områdeledelse. Vi oplever, at denne strukturændring først nu er ”landet” i forhold til at opnå det fulde udbytte af den nye fælles videndeling og etablering af fælles kultur, politikker, retningslinjer m.m. Strukturændringsforslagene peger på omfordeling af afdelingerne i de nye større områder, hvilket vil betyde, at bestyrelserne, ledelsen og personalet på ny skal finde ny fælles platform. Det vil kræve mange ressourcer at opbygge nye fundamentet i forhold til fx fælles pædagogisk læreplan, pædagogisk kultur, politikker, retningslinjer m.m. Ressourcer som naturligvis er i forhold til distancerede opgaver væk fra daglige pædagogiske praksis og kontakt med børnene.

Det er problematisk, at der ikke er lavet en faglig evaluering på strukturændringen pr. 1.1.2012. Derfor eksisterer der heller ikke en faglig evaluering, som kan danne grundlag for vurdering af strukturændringsforslagene.

Vores anbefaling vil være at fastholde den nuværende struktur – dvs. at bevare så meget områdeledelse som muligt og beholde den eksisterende opdeling af områder og afdelinger.

0-2 års området

Vi anser det som en god idé at oprette flere 0-2 års pladser indenfor dagtilbudsområdet, ligesom vi kan se gode muligheder i at knytte dagplejepædagogerne og dagplejerne til dagtilbudsområdet i afdelingerne. Ifølge Socialforskningsinstituttet er de første 1000 dage i barnets liv de vigtigste, og vi har pædagogisk uddannet personale, som vil kunne bidrage til at sikre god kvalitet for børn i 0-2 års alderen.

Ansættelsesforhold efter strukturændring

Hvordan placeres de dagtilbudsledere, daglige ledere og personale, der evt. ikke bliver brugt efter strukturændringerne? Personalehåndteringen har betydning for arbejdsmiljøet i tiden frem til og efter en evt. strukturændring på dagtilbudsområdet. Vi anbefaler, at der hurtigst muligt kommer en udmelding på, hvordan strukturændringerne vil påvirke ansættelsesforholdene for personale, daglige ledere og dagtilbudsledere.

Med venlig hilsen

MED-udvalget i Dagtilbuddet Firkløveren